

Offergavene tilbake i Hamardomen

19 bildekunstnere i dialog med fenomenet offergaver i samspill med domkirkeruinene og Hamardomens arkitektur og lys, utgjør utstillingen «Tama – Offergaver og kriserite» som åpner lørdag.

LARS LILLEMORK

913 08 241 · lli@h-a.no

Religiøse offergaver, ofte små symboler i metall, voks eller tre, representerer en gammel form for krisehåndtering og bildetradisjon. De ble gitt til kirken som en bønn om helbred eller som tegn på taknemlighet, og offergavene ble ofte stukket inn i kirkemuren eller i sprekker i golvet.

På Hedmarksmuseet har de sin egen, «Djevelens finger», som er en offergave av sølv, og en av grunnene til at utstillingen finner sted i Hamardomen, som garantert har vært åsted for skjenking av mange offergaver gjennom historien.

I UTSTILLINGEN vises offergaver fra dagens tradisjon sammen med arbeider av de 19 norske bildekunstnerne.

– Offergavene er en katolsk skikk det var vanskelig å få bukt med, og de fungerte som datidens smøring, sier konservator og leder av Hedmarksmuseet, Tor Sæther.

– Det er spennende å ha en utstilling med utgangspunkt i en slik gammel skikk, og som spiller både på ruinen og arkitekturen i vernebygget. En stor ære er det også med så mange kjente kunstnere, mener han.

ETTER EN LANG tankeprosess begynte initiativtaker, offergavesamler og prosjektleder Terje Storli jobben med utstillingen for fem år siden.

– Det jeg ser vokser fram her i Hamardomen er det jeg så for meg, sier han, og legger til at de 19 kunstnerne som deltar i utstillingen hadde frie hender.

– De tente alle på ideen og svarte ja med en gang de ble spurt

– Utgangspunktet for offergavene er en avtale. Det er et basalt uttrykk. Du har et problem og ber høyere makter om hjelp. Får du hjelp gir du en gave. Slik er det i alle religioner, slik har mennesket alltid vært og det vil være slik så lenge det finnes religiøsitet, sier Terje Storli, og legger til:

– Men selv om tradisjonen er

OFFERGAVER: Prosjektleder for utstillingen Tama, Terje Storli, forteller at skikken med offergaver er en seiglivet sak selv om vi har glemt den her til lands.

FOTO: LARS LILLEMORK

gyldig i alle religioner, vet vi nordmenn lite eller ingen ting om den. Skikken er blitt forbudt, skjovet under teppet og latterliggjort.

OFFERGAVER eller votivgaver, skriver seg tilbake til neandertalernes tid, noe flere gravfunn viser. Den overlevde reformasjonen selv under trussel om dødsstraff, og tradisjonen ble holdt i hevd til langt ut på 1800-tallet og kanskje enda lenger.

– Løftet er det sentrale i offergaven. Votiv betyr løfte og der ligger nøkkelen, hevder Storli, som legger til at offergavene representerer en gammel bildetradisjon som sier noe om bildets mening.

Han mener det faktum at det ikke står noen ting om offergavene i blant annet Store Norske leksikon, viser hvor effektivt samfunnet har undertrykket fenomenet.

– **JEG HAR SELV** vokst opp i dette samfunnet, som lærer oss å være skeptiske og som skjuler religiøsiteten.

– Offergavene er spesielle fordi du henvender deg direkte til høyere makter uten presten som mellomledd, sier Terje Storli, som

selv ikke bekjenner noen religiøsitet.

– Men jeg har alltid vært opptatt av det urgamle. Det er fascinerende, innrømmer Storli.

Samlingen av offergaver startet ved en tilfeldighet i Hellas for 20 år siden, der han snublet over noen gjenstander han ikke ante hva var.

– Jeg kjøpte noen og fikk senere vite hva det var. Jeg ble utrolig fascinert.

DE 19 kunstnerne representerer mange ulike uttrykk og teknikker. Blant dem er hamarsing og fotograf Morten H. Løberg, som stiller ut tre store fotomontasjer på pleksi.

– Det er et medium jeg prøver ut for første gang, og det passer bra her hvor det er lys fra alle kanter. Jernkonstruksjonen i domentar hele synsfeltet. Bildene må derfor tre fram på byggets premisser, sier Løberg, som har drodlet og kommentert femomenet, blant annet gjennom Birkebeinerrennet, det nærmeste vi ifølge Løberg kommer personlig offer i vår tid.

Bildene er tatt fra løypas høyeste punkt fra samme vinkel gjennom to timer. Fra Ringsakerfjellet har han også fulgt pile-

grimsstier ved å ta et bilde per tiende meter. Det ble til sammen 2.000 bilder og 70 av dem utgjør montasjen. Hans tredje bilde er en samling offergaver fra Terje Storlis samling.

– Det er spesielt å presentere bildene her. Jeg har lekt i ruinene som barn, jeg har fotografert mye her og jeg har vært sivilarbeider på museet, forteller Morten Løberg.

UTSTILLINGEN åpnes lørdag av biskop Solveig Fiske med tonefølge av Knut Buen. Kunsten kan du se i Hamardomen fram til 18. oktober. Deretter flyttes den til Erkebispegården i Trondheim.

Kunstnerne er Gunnhild Bakke, Eva Berge, Marianne Bratteli, Bård Breivik, Barbara Czapan, Randi Eilertsen, Axel Ekwall, Erik Annar Evensen, Jon Gundersen, Kurt Hermansen, Karen Klim, Annabeth Kolstø, Morten Myhre Løberg, Kjell Torriset, Gunnar Torvund, Terje Uhrn, Brita Skybak, Kari Steihaug og Beth Wyller. Piotr Zamecznik er utstillingens arkitekt.

– Hamardomen er ikke så mye brukt til utstillinger, men rommet og ruinen egner seg godt. Dessuten er doment et viktig sakralt sted i Innlandet, mener Tor Sæther.

PLEKSI: Fotograf Morten H. Løberg, opprinnelig fra Hamar, stiller ut tre store bildemontasjer i pleksi. To av dem med motiver fra Ringsakerfjellet. FOTO: LARS LILLEMORK